

A cserkészzet küldetése

A cserkészzet küldetése, hogy hozzájáruljon a fiatalok neveléséhez egy a cserkészfogadalomra és a cserkész törvényre épülő értékrend alapján, hogy egy olyan világ felépülését segítse, ahol az emberek mint egyének kiteljesítik önmagukat, és építő szerepet játszanak a társadalomban. Ezt a következők révén éri el:

- *azon éveik során, amikor nevelhetők, bevonja a fiatalok kategy nem-formális nevelési folyamatba;*
- *egyedi módszert használ, amely az egyént teszi saját fejlődésének fő tényezőjévé, mint magabiztos, támogató, felelős és elkötelezett személyt;*
- *támogatja őket, hogy lelki, társas és személyes elveken alapuló értékrendet alakítsanak a cserkészfogadalomban és a cserkész törvényben kifejezettek szerint.*

A Cserkészmozgalom Világszervezetének (WOSM) alapszabálya (részlet)

1. fejezet

A CSERKÉSZMOZGALOM

I. cikk

Meghatározás

1. A cserkészmozgalom olyan önkéntes, politikamentes nevelőmozgalom fiatalok részére, amely származási, faji vagy hitvalláson alapuló megkülönböztetés nélkül nyitott mindenki felé, összhangban az Alapító által megfogalmazott célokkal, elvekkel és módszerrel, amelyek lejjeb olvashatók.

Cél

2. A cserkészmozgalom célja, hogy testi, szellemi, társas és lelki képességeik teljes kibontakoztatása révén hozzájáruljon a fiatalok – mint egyének, mint felelős polgárok és mint helyi, nemzeti és nemzetközi közösségük tagjai – fejlődéséhez.

II. cikk

Elvek

1. A cserkészmozgalom a következő elveken alapul:

• Isten iránti kötelesség

Ragaszkodás a lelki elvekhez, hűség az ezeket kifejező valláshoz, és az ezekből származó kötelességek elfogadása.

• Mások iránti kötelesség

- Hűség a hazához a helyi, nemzeti és nemzetközi béke, megértés és együttműködés előmozdításával összhangban.
- Részvétel a társadalom fejlesztésében embertársaink méltóságának és a természeti világ épségének elismerésével és tiszteletével.

• **Önmagunk iránti kötelesség**

Felelősség saját fejlődésünkért.

Ragaszkodás a fogadalomhoz és a törvényhez

2. A cserkészmozgalom minden tagjának ragaszkodnia kell a cserkészfogadalomhoz és a cserkész törvényhez, amely – az egyes nemzeti cserkészszövetségek kultúrájának és civilizációjának megfelelő, a Cserkészmozgalom Világszervezete által elfogadott nyelven – tükrözi az Isten, mások és önmaga iránti kötelesség elveit, és abból a fogadalomból és törvényből származik, amelyet az Alapító a következőképpen fogalmazott meg:

A cserkészfogadalom

Becsületemre fogadalom, hogy minden lehetőőt megteszek,
hogy teljesítsem Isten és a király (hazám) iránti kötelességemet;
hogy másokon mindig segítsek;
hogy megtartsam a cserkész törvényt.

A cserkész törvény

1. A cserkész becsülete megbízható.
2. A cserkész hűséges.
3. A cserkész kötelessége, hogy hasznos legyen és másoknak segítsen.
4. A cserkész mindenkinek barátja és minden cserkész testvére.
5. A cserkész udvarias.
6. A cserkész az állatok barátja.
7. A cserkész kérdés nélkül engedelmeskedik szüleinek, őrsvezetőjének vagy felnőtt vezetőjének.
8. A cserkész mosolyog és füttyörészik minden nehézség közepette.
9. A cserkész takarékos.
10. A cserkész tiszta gondolatban, szóban és tettben.

III. cikk

Módszer

A cserkészmódszer folyamatosan haladó önnvelési rendszer a következők által:

- Fogadalom és törvény.
- Cselekedve tanulás.
- Tagság kicscsoportban (például az őrben), amely felnőtt vezetés mellett a következőket foglalja magába: a felelőség fokozatos felismerése és elfogadása, valamint a jellemfejlődés irányába, és a hozzáértés, önbizalom, megbízhatóság, valamint mind az együttműködésre, mind pedig a vezetésre való képesség megszerzésének irányába vezető, önuralomra való képzés.
- Fokozatosan változó és ösztönző programok különböző tevékenységek révén, amelyek a résztvevők érdeklődésén alapulnak, ideértve játékokat, hasznos ismeretek megszerzését és a közösségnek tett szolgálatokat, amelyek túlnyomórészt szabadtéri környezetben, a természet közelségében valósulnak meg.

Európai cserkészcharta

Támogatjuk a fiatalok növekedését

- fejlődésük előmozdítása és egyéni szabadságuk megvédése révén a gyermekjogok és az ifjúsági jogok keretein belül;
- a fokozatos önnevelési programban való részvételük által személyes erkölcsi és lelki értékrendjük kifejlesztéséhez történő hozzájárulásunk révén, kortársaikkal közösségben;
- ösztönözve őket, hogy szorosabb kapcsolatra lépjenek a természeti környezettel, teljesebben értsék meg a vele való kapcsolatot, és így jobban méltányolják tiszteletének szükségességét;
- felnőttekkel való bizalomra épülő, pozitív kapcsolat felkínálása révén, ahol a fiatalok megfelelő nevelési válaszokat találnak szexuális fejlődésükre, érzelmi szükségleteikre és általános jóllétükre.

Támogatjuk a társadalom növekedését

- ifjúsági információs szolgáltatások révén: a fiatalok csak akkor képesek teljes mértékben beilleszkedni a társadalomba, ha teljes mértékben tájékozottak az őket közvetlenül vagy közvetve érintő lehetőségekről és témákról;
- demokráciára nevelés révén: a társadalmak csak a fiataloknak a döntéshozatali folyamatban való teljes részvételével működhetnek, ami végső soron saját életükre van hatással;
- az esélyegyenlőség gyakorlásával: minden személyt – nemi, származáson, fajon, hitvalláson, képességeken vagy vagyoni helyzeten alapuló megkülönböztetés nélkül – ösztönözni és támogatni kell, hogy teljes egészében kibontakoztathassa testi, szellemi, társas és lelki képességeit;
- a társadalom szélére szorultakkal való együttműködés keresése és létrehozása révén: a perifériáról származó fiatalokat és felnőtteket nyíltan kell üdvözölni és elfogadni szervezetünkben, ha készek szembenézni a társadalomból való kiszorulásuk okaival és legyőzni azokat.

Támogatjuk Európa növekedését

- a fiatalok abbéli támogatása révén, hogy legyőzzék a mobilitásuk útjában álló akadályokat, amelyeket gyakran az információhoz és a kommunikációs hálózatokhoz, a megfelelő közlekedéshez vagy szálláshoz való korlátozott hozzáférés okoz;
- az idegengyűlölettel és a fajgyűlölettel való szembenézés révén: a fiataloknak szóló, kultúrák közötti tanulási lehetőségek megingatják a nacionalista sztereotípiákat, és gondoskodnak a békére és megértésre való nevelésről;
- jobb és hatékonyabb európai ifjúságpolitikák kialakításához való aktív hozzájárulás révén, hogy abból Európa teljes fiatal lakossága részesülhessen, ne csak szervezetünk tagjai;
- a barátság hídjainak építésével a kontinens határain belül és azokon túl: ahogy Európa növekszik, úgy kell fiataljainak is növekedniük barátságban a Föld minden részén található szomszédaik irányába.

Utószó

A fordító még utoljára néhány szót kér, mielőtt gondolataival magára hagyná az Olvasót.

Ez a könyv tulajdonképpen a RAP líraibb változata. Az eredeti RAP (Renewed Approach to Programme) szűk száz oldal szakszöveg. Ugyan viszonylag jól érthető, pedagógiai szempontból ráadásul érdekes is, de természetesen messze nem annyira izgalmas, mint a Zöld Sziget, ugyanakkor annál sokkal szakmaibb, és mint ilyen, ajánlott olvasmány. Rengeteg egyéb érdekes és értékes szakirodalommal együtt letölthető a WOSM (www.scout.org) és az Európai Cserkészrégió (www.scout.org/europe) honlapjáról.

A RAP – mint neve is mutatja – a cserkészprogram megújított megközelítése, vagyis a Baden-Powell által kigondolt cserkészlet alkalmazása a 21. század elejére. A világ száz év alatt nagyot fordult, és maga B.-P. hangsúlyozta gyakran, hogy a cserkészletnek vonzania kell a fiút: márpedig a mai fiúkat a mai dolgok vonzzák, nem pedig a száz évvel ezelőttiek. Ugyanakkor a cserkészletből számos olyan dolog kikapott a huszadik század eleje óta, ami B.-P. szerint fontos. A RAP ezek közül sokat visszahoz, így a gyökerekhez való egyfajta visszatérésként is értelmezhető. Végül az előbbieket mellett a RAP ki is bővíti az Alapító elképzeléseit, hiszen a B.-P. által eredetileg megcélzott serdülő korosztály – részben még az Alapító életében – mindkét irányba jócskán kitolódott: egyes országokban már szinte óvodás korban is lehet valaki hódcserkész, a rover korosztály vége pedig jóval túlmutathat akár a huszadik életéven is. Ezen kívül manapság valamilyen szinten gyakorlatilag mindenütt általánossá vált a fiúk és a lányok együtt nevelése – ko-edukáció –, ami a viktoriánus Angliában természetesen elképzelhetetlen volt.

B.-P. elképzelése szerint – és a világ cserkészszövetségeinek java részében ma is – az őrsvezető gyakorú őrsével (legfőljebb egy évvel ha idősebb). Az őrs maga közül választja ki, így a többi tag emeli maga fölé az őrsvezetőt, nem pedig valamiféle külső erő (például egy felnőtt vezető). Ilyen szempontból nem is valódi vezető, ami persze csöppet sem von le fontosságából.

Az „igazi” vezetők a felnőttek, így ha ez a könyv, vagy valamilyen külföldi szakirodalom vezetőt (leader) említ, akkor mindenképpen felnőttekre kell gondolnunk, akik korban természetesen szintén nagyon széles skálán mozoghatnak az egyetemistáktól a nyugdíjasokig. Ők egy-egy 3–4 órsből álló egység élén állnak, amit angolul troopnak hívnak, ami a magyar szövegben

rajként szerepel. (Régi B.-P. fordításokban *csapatnak* is olvashatjuk). A cserkészcsoportban egy raj általában egy korosztálynak felel meg, élén általában 2–3 felnőtt áll. Minél fiatalabb korosztályról van szó, annál erősebb a raj/korosztály, és vele együtt a felnőtt vezetők szerepe. A legkisebbeknél egy 7–8 éves őrsvezetőtől természetszerűleg még elég kevés várható el, így a cserkésztevékenységek, foglalkozások, akár a táborok is túlnyomórészt rajkeretben zajlanak felnőtt irányítással. Ahogy egyre idősebbek, érettebbek lesznek a cserkészek, úgy tolódik el a súlypont a rajtól fokozatosan az őrs, a felnőttektől pedig a kortárs őrsvezető felé. A legidősebb korosztályban a felnőtt vezetők szinte teljesen háttérbe vonulnak, és inkább „csak” afféle tanácsadóként, háttéremberként segítik a cserkészek szinte teljesen önálló munkáját. Egyes országokban ezt elnevezésük is tükrözi: rover adviser, vagyis rover tanácsadó.

A rövid összefoglaló után végül néhány gondolat a munkáról. A fordítás teljesen saját kezdeményezésre történt, önkéntesen, s talán pont ezért volt nagyon élvezetes. Élvezetes, ahogy a szöveg „megadja” magát, és az idehaza sokak számára csak lassan olvasható idegen nyelvűből közérthetővé válik – a fordító pedig mindeközben arról álmodozik, hogy rengetegen fogják olvasni. Élvezetes volt az is, hogy a hosszú munka során természetszerűleg rendkívül alaposan kellett átolvasni a szöveget, így igazán mélységében lehetett megismerni a könyv gondolatait, alkalmasint egy-két hiba kijavítására is lehetőség nyílt. Idehaza számos, a könyvben használt fogalom nem létezik, így ezekre magyar megfelelőket kellett találni, ami szintén izgalmas feladat volt. Azt az olvasóközönség fogja eldönteni, hogy az újdonsült szakkifejezések hosszabb távon megmaradnak e könyv lapjain, vagy „jól sikerültek”, és így részévé válnak a már elég bőséges magyar cserkész-zsargonnak.

A könyv köszönetnyilvánítással kezdődik, hát végződjék is azzal. A fordító köszönetet mond a genfi Európai Cserkészirodának, különösen Dominique Bénard, nevelési ügyekért felelős főtktár-helyettesnek, aki egyetlen e-mailben elküldött kérésre hozzájárult, hogy a könyv magyarul is megjelenjék. Azután, időrendi sorrendben köszönet illeti Babos Júliát, aki szintén egyetlen kérésre vállalta, hogy az internetes közzététel előtt átolvassa a szöveget, és ugyanezt a nyomtatott kiadás megjelenése előtt is megtette. Aprólékosan kigyomlált rengeteg helyesírási és stilisztikai hibát, javaslatokat tett a jobb megfogalmazásra, sőt egy-két mulatságos félrefordításra is felhívta a fordító figyelmét. Sisak Áron készítette el az internetes kiadás honlapját, és eközben hősiességgel megküzdött jópár – részben a fordító által támasztott – nehézséggel. Az IKSZI, különösen Papp András Bence „Gorál” fantáziát látott a dologban, és némi pályázati támogatásra tett szert, amelynek segítségével a könyv az

internet után kézzel fogható formában is megjelenhet. Köszönet Peterdy Tamásnak, aki a végleges változat tördelését végezte, valamint annak a maroknyi cserkészvezetőnek, aki értékes hozzászólásaival segítette a fordító munkáját. Végül, de egyáltalán nem utolsósorban köszönet illeti a fordító családtagjait, akik igen nagy türelemmel viseltettek iránta a több hónapos munka során.

A könyvvel remélhetőleg sikerült a cserkészzet egy eddig talán kevésbé ismert, ám az eredeti baden-powelli elképzelésekhez közel álló nézőpontját felvillantani, és ezzel egy kis lendületet adni a magyar cserkészpedagógia, a magyar cserkészcsapatok újjászületéséhez. Ha az Olvasó erre a mondatra jólesően bólint, akkor már nem voltak hiába a fordító fáradozásai.

Babos Gábor